

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Анотація. Подано характеристику теоретичних засад здійснення судово-економічної експертизи. Узагальнено та проаналізовано підходи до визначення її сутності, теоретично обґрунтовано та запропоновано уточнене визначення поняття "судово-економічна експертиза", що враховує виокремлені сутнісні її ознаки.

Аннотация. Представлена характеристика теоретических основ осуществления судебно-экономической экспертизы. Обобщены и проанализированы подходы к определению ее сущности, теоретически обосновано и предложено уточненное определение понятия "судебно-экономическая экспертиза", учитывающее выделенные сущностные ее признаки.

Annotation. The characteristic of the theoretical principles of judicial and economic expertise is given. Approaches to the definition of its essence are summarized and analyzed. A theoretically grounded and refined definition of judicial and economic expertise is suggested that allows for its described features.

Ключові слова: судово-економічна експертиза, процесуальна форма, судово-бухгалтерська експертиза.

Розвиток будь-якої держави є неможливим без застосування економічних та юридичних знань щодо дотримання законодавства у галузі господарського регулювання. Реформи, що постійно здійснюються в Україні, супроводжуються зростанням економічної злочинності. Забезпечити найбільш повне вирішення поставлених перед експертом-бухгалтером слідчими та судовими органами завдань може раціональна та комплексна організація процесу судово-бухгалтерської експертизи.

Питанню теорії судово-бухгалтерської експертизи приділялась увага у працях таких вчених, як: Бутинець Ф. Ф., Камлик Г. Г., Мумінова-Савіна О. М., Дубоносів Є. С., Швець В. С., Понікаров В. Д., Бандурка А. М. та ін. [1 – 7].

Метою даної статті є аналіз теоретичних засад здійснення судово-економічної експертизи та підходів до її визначення.

Аналіз фахової літератури дозволив визначити, що найбільш поширеним у колі науковців є термін "судово-бухгалтерська експертиза". Проте варто зауважити, що вчені розглядають судово-економічну експертизу кожен зі своєї суб'єктивної точки зору, що призводить до перекручень у тлумаченні цього поняття та ускладнює процес наукового дослідження і здійснення практичної діяльності.

Так, Бутинець Ф. Ф. вважає, що судово-економічна експертиза – це процесуальна форма, що полягає у вивченні експертом-бухгалтером матеріалів справи в межах його спеціальних знань на завдання слідчого або суду з метою встановлення фактичних обставин кримінальної чи цивільної справи. Натомість, на думку Муміново-Савіної Г. Г., судово-бухгалтерська експертиза – це дослідження фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання, яке в межах чинного законодавства здійснюється особою, котра володіє спеціальними знаннями.

На сьогоднішній день підходи до визначення сутності судово-економічної експертизи відрізняються авторами так само, як і її визначення.

Відповідно до таблиці, більшість авторів схильні до думки, що судово-економічна експертиза – це дослідження. Саме через дослідження експертом фінансово-господарської діяльності та виробничої діяльності підприємства і розкривається сутність судово-економічної експертизи (таблиця).

Таблиця

Узагальнення підходів до визначення сутності судово-економічної експертизи

Вчені	Категорії				
	Наука	Система	Процесуальна форма	Процес	Дослідження
Дубоносів Є. С. [4]					+
Камлик М. І. [2]		+			
Бандурка О. М. [7]	+				
Мумінова-Савіна Г. Г. [3]					+
Швець В. С. [5]				+	
Понікаров В. Д. [6]			+		
Бутинець Ф. Ф. [1]			+		

Проведене дослідження дозволило на основі відокремлення певних сутнісних ознак та визначення підходів проведення судово-економічної експертизи запропонувати авторське визначення поняття судово-економічної експертизи як процесуальної форми, що полягає у дослідженні уповноваженою особою експертом-економістом матеріалів та документів із бухгалтерського та податкового обліку і звітності з метою вирішення широкого кола питань, поставлених органами дізнання попереднього слідства чи суду.

Наук. керівн. Воїнова Т. С.

Література: 1. Бутинець Ф. Ф. Судово-бухгалтерська експертиза : навч. посіб. для студ. спец. "Облік і аудит" / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП "Рута", 2004. – 460 с. 2. Камлик М. І. Судова бухгалтерія : підручник / М. І. Камлик. – К. : Атіка, 2000. – 325 с. 3. Мумінова-Савіна Г. Г. Судово-бухгалтерська експертиза : навч. посіб. / Г. Г. Мумінова-Савіна. – К. : КНЕУ, 2004. 4. Дубоносов Е. С. Судебно-бухгалтерская экспертиза : учеб.-практ. пособ. / Е. С. Дубоносов. – М., 2006. – 252 с. 5. Швець В. С. Основи бухгалтерського обліку та судово-бухгалтерської експертизи : підручник / В. С. Швець. – К., 2008. – 240 с. 6. Понікаров В. Д. Судово-економічна експертиза : навч. посіб. / В. Д. Понікаров. – Х. : Еспада, 2008. – 272 с. 7. Бандурка А. М. Судебная бухгалтерия / А. М. Бандурка. – 3-е изд., доп. и перераб. – Х. : Титул, 2007. – 232 с.